

Mladí včera a dnes, čo sa mení a čo zostáva

P. Michal Zamkovský, Redemptoristi Kongregácia Najsvätejšieho Spasiteľa, Podolíneč

Úvod

V roku 1971 som prišiel tiež ako mladý do SL a tu som prevzal určité dedičstvo po Mons. Viktorovi Trstenskom - skupinky mladých ľudí, ktorým sa bolo treba venovať. Boli tu skupinky chlapcov i dievčat od 14 do 20 rokov, ktoré boli dobre organizované a pravidelne sa stretávali. V Starej Ľubovni som pracoval 19 rokov vo fabrike, z toho desať rokov ako kňaz vo výrobe a tak vlastne som do pádu totality mal možnosť sprevádzať mladých ľudí nielen tu v meste, ale aj v okolí, v ich ľudskom i kresťanskom dozrievaní. Viacerí z nich našli svoje miesto v reholi, v kňazstve, ale aj v rodinách a tiež na rôznych miestach spoločenského života. Bola tu výhoda, že sa budovali bezprostredné vzťahy, lebo moje kňazstvo bolo utajené a tiež mal som pre nich čas (nebol som na farnosti, či v kláštore).

Čo charakterizovalo týchto mladých ľudí?

Boli veľmi ovplyvnení kňazskou autoritou otca Viktora Trstenského a tiež bolo tu pomerne dobre zázemie v ich rodinách. To bol určitý základ na ktorom sa dalo čosi budovať. Nebol pre nich veľký problém prijímať autoritu a podriaďovať sa programu a to dosť náročnému programu. Samozrejme, že sa aj tam niektorí na čas stratili, prežívali krízu, ale neboli to nejaké dramatické odchody od Boha, či Cirkvi. Skupinky, či spoločenstvá boli pre nich vhodnou alternatívou voči socialistickému štýlu života, kde sa presadzoval marxizmus a ateizmus. Navzájom sa povzbudzovali, privádzali iných a pravidelne sa zúčastňovali týždenných stretnutí, mesačných obnov a letných táborov. Tešili sme sa z každej novej knihy alebo nového filmu, ktorý sme tajne premietali. Po určitej formácii, viacerí sami preberali zodpovednosť za ďalšie skupiny. Tak sa učili- a to aj celkom mladí ľudia- nemyslieť len na seba, preberať zodpovednosť, mať vedomie Cirkvi. Zaiste bolo to ja určité dobrodružstvo, lebo tu a tam bol aj nejaký zásah polície, ale bolo tu predsa určité nadšenie, zápal pre veci Božie, pre Krista. Myslím, že na Kristovi to bolo postavené a k Nemu všetko smerovalo. Nebol to len nejaký náboženský folklór, ale taký ťah k prameňu viery (napríklad prvopiatkové adorácie cez mnohé roky). K tomu nás povzbudzoval Mons Trstenský- dôvera v Boha a vytrvalosť. Vytrvalosť- to prinieslo svoje ovocie. Nechcem tu vyzdvihovať seba a svoju prácu- veď ja som bol ako jeden z nich a sám som bol nesmierne obdarovaný- ten kontakt s nimi a spoločenstvo ma udržiavalo v kňazstve, v službe. Doteraz z toho veľa čerpám. Boli tu aj kontakty navonok- po Slovensku. V podstate neboli tu ani iné ponuky, ktoré by veľmi rozptyľovali ten ťah k Bohu. Dnes sú tu ponuky zárobku, cestovania, internetu a podobne. Ako pozitívne ovocie tejto formácie vidím rozhodnutia, ktoré títo mladí kedysi urobili a plnia ich.

Čo charakterizuje mladých dnes?

Teraz chcem hovoriť viac všeobecne o mládeži. Prešli sme ako spoločnosť v posledných rokoch veľkými zmenami. Otvoril sa pred nami veľký svet slobody, svet nových technológií, prílivu informácií, možnosti cestovania a podobne. To všetko prináša veľa pozitívneho, ale aj veľa problémov zvlášť pre mladých ľudí.

„Obdobie zmien neraz prežívajú mladí ľudia v neľahkej rodinnej situácii, ktorá nezávisí od nich, ale „prišli k nej“, napríklad vďaka rozvodu rodičov, alkoholizmu, nezamestnanosti.

Okrem toho v mnohých rodinách nadmerné pracovné vyťaženie rodičov nesie so sebou nedostatok času na dospievajúce deti, oslabenie rodinného puta aj to, že mladí hľadajú autority rôzneho druhu mimo rodičovského domu.“ Tak píše Jerzy Smoleń v knihe „Umenie svedieť“ a potom uvádza niektoré hlavné problémy mladých ľudí, s ktorými prichádzajú nielen do svednice, ale aj do školy:

Osamelosť- ako dôsledok nedostatočného citového puta s rodičmi. Hoci majú priateľov, kamarátov, veľmi ťažko prijímajú, ak nemajú niekoho z rodičov. Nie všetko sa totiž dá povedať kamarátom. Navyše, mladí si najviac cenia uznanie za výsledky v škole, vo vede, v športe a vôbec v živote, práve od rodičov. Namiesto uznania sa im dostane iba napomenutia, porovnávanie s inými, výčitky- tak začnú pochybovať o svojej hodnote. Nevidia zmysel toho, čo robia- vznikajú komplexy a často aj útek ku závislostiam.

Častým problémom sú zranenia, zanedbania, krivdy- niekedy veľmi hlboké- čo vyvoláva u mladých alebo schizofrenické správanie, alebo vnútorný hnev, bolesť, vzburu, či tiež nepriateľstvo, ktoré nadobúda formu agresívneho správania sa voči sebe alebo iným.

V mladých ľuďoch drieme úžasná túžba po ľudskej láske, teple, srdečnosti, pochopení, akceptovaní. Pri jej nenaplnení je tiež často útek do „prvého lepšieho náručia“, aby uspokojili hlad po ľudskej blízkosti.

U mladých sa dnes prejavuje nedostatok sily, umenia, zápasit' a bojovať o svoj život. Rodičia často nakazia svoje deti pasivitou a konzumným spôsobom života. Predovšetkým otec musí naučiť svoje dieťa bojovať o dobrý a múdry život. On je mostom pre dieťa z rodinného hniezda do tvrdého, ale fascinujúceho sveta. Otec dáva rozhodnosť. Mladí by nemali mať pred svetom obavy, ktoré udusia v nich zápal a energiu, ale svet by mal mobilizovať ich sily- podmaňovať a budovať. Nedávne problémy s tínedžermi v Anglicku (aj inde) ukazujú na problém rodiny a neprítomnosť otcov vo výchove.

Viditeľná je aj veľmi povrchná nábožnosť, budovaná často na emóciách- vzrušení, slzách, veľkých vyhláseniach, pod vplyvom chvíle, ktoré nemajú trvácnosť. Je to dôsledok nedostatku vzorov v živote viery. Nemajú pri kom dozrievať a rásť vo viere.

Ďalšia sféra, kde mladí prežívajú mnohé dilemy, je ich sexualita- prvé lásky, rande, prvé bozky a prvé pády v tejto oblasti. Neraz zvädzajú silné boje s erotikou, ktorá chce ovládnuť ich mladý rozum. Táto sféra je veľkým problémom (nehovorím, že niekedy nebola, ale dnes je tak otvorené pole...). Celá oblasť pornografie, masturbácie, antikoncepcie, spoločného života. Koľko tu problémov? Vnímať nielen príkaz, ale aj celú silu prírody, prostredia. (Porovnaj text uvedenej knihy- str. 247- 248).

Čo zostáva?

„Človek však zostáva napriek všetkým zmenám stále ten istý. Nebolo by tu tak veľa veriacich, keby ľudia naďalej vo svojich srdciach nechápali, že náboženstvo hlása presne to, čo potrebujú“ (Benedikt XVI. Svetlo sveta). Vždy ma povzbudzujú nové obrátenia (nedávno aj tu z Cirkevnej školy- chlapec doma pohl celú rodinu k Bohu). Všetky zmeny vo svete a sekularizačný proces nemá silu oslabiť „metafyzický nepokoj“ v ľuďoch. V celej Európe narastá pocit prázdnoty a duchovného hladu. Je pravda, že mladí ľudia sú často

skoncentrovaní na seba - na svoju realizáciu, na svoj rast, uplatnenie, užitie. Je pravda, že ich často svojimi príhovormi, katechézou nezasahujeme- máme inú reč. Alebo oni ináč myslia- čo mi to dá, aby som viac zarobil, užil, precestoval. Zdá sa, že aj na Slovensku sa objavuje akýsi exodus mládeže z Cirkvi, vzdiaľujú sa od Boha (hlavne po birmovke). Syn, dcéra šokuje doma vyhlásením: „Ja neverím. Do kostola ma nenúťte!“

Bolí to, ale aj to umieranie musíme čiastočne prijať. Aj Ježišovi odchádzali učeníci. Pravdou však tiež je, že potom ako čosi užijú, spoznajú, precestujú sa mnohí „mladí“ okolo 30-ky vracajú naspäť. Začínajú žiť a prebúdzajú sa, začínajú viac rozmyšľať o večnosti, o zmysle života. Dôležité, či sme pripravení ich prijať- doma, v kostole, v Cirkvi. Cirkev- to otvorené náručie. Veď možno sme aj my neboli celkom bez viny pri ich odchode. Či sme tiež nepredstavovali kresťanstvo ako „chladný náboženský projekt“, o ktorom sa píše v uvedenej knihe „Svetlo sveta“? Možno sa viac zameriavame na vyučovanie sociálnej náuky, solidarity, uplatňovanie psychoterapie, kresťanstvo ako kultúrna správa, charitatívna pomoc- wellness- miesto celkového dobrého pocitu, ale chýba hlásanie viery a kerygmy. Pápež Benedikt XVI. sa v uvedenej knihe zamýšľa: „Aj v Nemecku má každé dieťa od deviatich do trinástich rokov náboženské vyučovanie. Je nepochopiteľné, že z neho zostane tak málo.“ Preto pápež zdôrazňuje: „Žijeme v epoche, kde je potrebná nová evanjelizácia“. Ukazuje sa, že nová evanjelizácia (osobné svedectvo, mladí mladým, nové formy, nový zápal) nám pomôže nájsť kľúč aj od srdc mladých ľudí. Sprevádzame ich svojou vytrvalou modlitbou, lebo povedať, že sa s mladými nedá nič robiť, značí, že sme sa za nich prestali modliť.

Mladí sú dnes deti slobody a sú veľmi citliví na slobodu. Ona môže byť u nich na počiatku dosť nezrelá a slepá, ale naše ohlasovanie a sprevádzanie na ceste viery nemalo by ubíjať ich osobnú slobodu, ale malo by otvárať priestor k plnej slobode a zodpovednosti. Vo svete slobody byť veriacim- to predovšetkým vedieť voliť, robiť správne rozhodnutia.

Aj tu je veľmi potrebný príklad. Nie naše pekné slová, formulácie, ale predovšetkým svedectvo živej viery. To ich skutočne oslovuje a priťahuje. Tak si to pripomíname v našich životoch- oslovili nás ľudia, svedkovia živej viery. Ktosi múdro povedal: „Najväčším ohrozením pre vieru je nedostatok viery.“

Preto hovorí Ježiš tak vážne slová: „Či nájde Syn človeka vieru na zemi, keď sa vráti?“ (Lk 18, 8).